

Záměr restaurování čtyř náhrobků bývalých pražských primátorů, na Olšanských hřbitovech v Praze.

Náhrobek	Lokalizace	Strana
<i>Dittrich,</i>	Olš. II, 5, 218,	2
<i>Strobach,</i>	Olš. III, 6, 259	4
<i>Vališ,</i>	Olš. III, 4, 333	6
<i>Skramlík</i>	Olš. VII, 23, 54c	8

V Praze dne 27. 11. 2020, vyhotovil

Správa pražských hřbitovů, technický úsek

Náhrobek: *František Dittrich*

Lokalizace – hřbitov, oddíl, číslo: Olšany II, 5, 218

Autor: neznámý

Sloh / datace: neorenesance / 1875

Materiál: žula

Rozměry: výška 336 cm, šířka 96 cm, hloubka 32 cm,
zakrytí hrobu 316 x 269 cm.

Ilustrační foto

Popis díla: Dílo, stupňovitý obelisk je složeno ze tří kvádrů, samotného obelisku, kvádrů s profilem a podstavného kvádrů. Zakrytí hrobu je složeno z deseti masivních kvádrů, tvořících tři stupně. Na náhrobní desce je reliéf kříže.

Dochovaný stav, popis poškození: Dílo je zachované v dobrém stavu, včetně zclacení nápisu. Na obelisku jsou dvě drobná poškození, dutina v čelní ploše a uštipnutý roh vzadu. Diagonální a horizontální plochy jsou pokryté povlakem nečistot a zelených řas. To je zřejmé hlavně na plochách zakrytí hrobu, kde je také mech ve spárách mezi bloky.

Návrh zásahu: Očištění povrchu obelisku i zakrytí hrobu oplachem vody. Vyplnění chybějících poškození obelisku umělým kamenem, imitujícím strukturu opracované žuly. Vyplnění spár mezi kvádry zakrytí hrobu.

Navrhované materiály a technologie:

Čištění: tlaková voda s regulací, špachtle, kartáčky

Vyplnění spár: Silikonový tmel probarvený ve hmotě

Tmelení: světlostálá epoxidová pryskyřice probarvená ve hmotě, směs minerálních plniv imitujících žulu

Náhrobek *Dittrich*, Olš. II, 5, 218, obelisk - stav v roce 2020

Náhrobek *Dittrich*, Olš. II, 5, 218, zakrytí hrobu - stav v roce 2020

Náhrobek: *Strobach*

Lokalizace – hřbitov, oddíl, číslo: Olšany III, 6, 259

Autor: neznámý

Sloh / datace: neorománský / 1856, náhrobek byl na současné místo přenesen z Malostranského hřbitova po roce 1984

Materiál: pískovec, vápenec

Rozměry: výška 150 cm, šířka 80 cm, hloubka 39 cm, zakrytí hrobu 195 x 175 cm (*Duras*, výška 175 cm, šířka 66 cm, hloubka 31 cm)

Ilustrační foto

Popis díla: Dílo je tvořeno dvěma náhrobky, stélami z pískovce s nápisovými deskami z vápence. Obě díla jsou srovnatelného stáří, z podobného materiálu a výtvarného stylu. Na fotografii vpravo je náhrobek *Duras*, stéla na podstavci, s profilovaným lomeným frontonem, reliéfem s nikami, ve které jsou tři obdélné nápisové desky. Na fotografii vlevo je náhrobek *Strobach*, také stéla na podstavci, se stupňovitým završením. V čelní ploše, okolo stupňovité nápisové desky, je diamantový vlys.

Dochovaný stav, popis poškození: Stéla, která je náhrobkem pražského primátora *Strobacha*, je v havarijním stavu. Horní část je odlomena, v jednom velkém a několika menších kusech, a leží na zemi pod břechtanem, částečně zabořená v zemině. Také nápisová deska je oddělena a leží samostatně před podstavcem náhrobku. Stéla *Duras* je zachována celistvě, je však ve značně zchátralém stavu. Kříž, původně stojící na vrcholu díla, je dochován pouze v profilovaném plintu, kterým je připojen ke stéle, a je značně rozrušen prasklinami. Povrchové praskliny jsou také na podstavci. Obě části památníku jsou na povrchu pokryté povlakem zelených řas a nečistot.

Návrh zásahu: Provedení restaurátorské opravy obou částí památníku. V případě náhrobku bývalého primátora, půjde o vyzvednutí, očištění a zpevnění, a následnou anastyulózu dochovaných částí, a jejich spojení lepenými spoji. Dále vyplnění dutin a spár umělým kamenem. Očištění a zarovnání povrchu nápisové desky, vyzlacení jména *Antonína Strobacha* a osazení desky do stély náhrobku. V případě stély *Duras*, navrhujeme konzervaci dochovaného stavu, tedy očištění povrchu, injektáž prasklin a vyplnění dutin, možných míst zatékání vody. Diagonální a horizontální plochy obou stél, budou opatřeny penetrační ochranou proti vsakování srážkové vody.

Navrhované materiály a technologie:

Čištění: bicídní prostředek Sanatop, špachtle, kartáčky, oplach vodou

Injektáž: 10.%ní roztok akrylátové pryskyřice *Paraloid B72* v toluenu

Konsolidace: organokřemičitý přípravek *Porosil RZ* (fa *Aqua*); 5.%ní roztok akrylátové pryskyřice *Paraloid B72* v toluenu, štětce

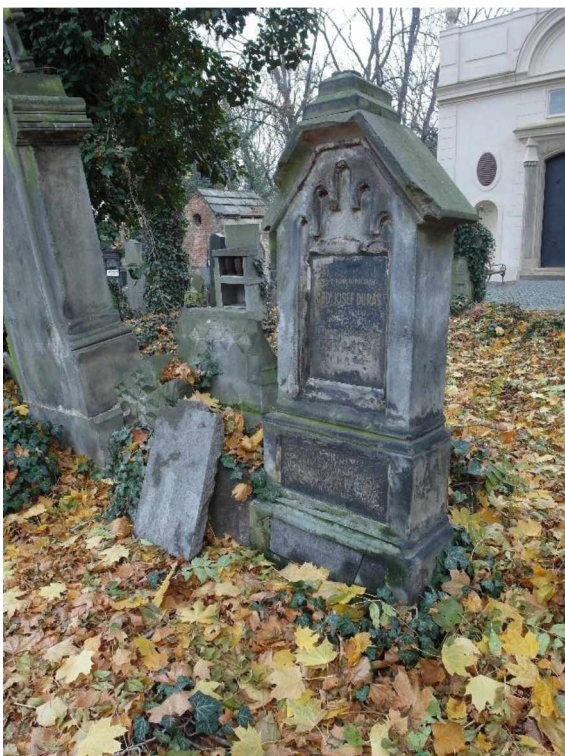
Armatury: nerezová závitová tyč Ø 6mm

Lepení: epoxidová pryskyřice *Akepox 2010* (fa *Akemi*)

Tmelení: Směs minerálních plniv v 10.%ním roztoku akrylátové pryskyřice *Paraloid B72* v toluenu a lihu, umělý kámen *Petra* – minerální tmel (fa *Aqua*) probarvený ve hmotě

Povrchová ochrana: hydrofobizační přípravek *Porosil RVV* (fa *Aqua*)

Náhrobek *Strobach*, Olš. III, 6, 259, dvojice stél, stéla *Strobach* zezadu, stav v roce 2020

Náhr. *Strobach*, Olš. III, 6, 259, stéla Duras - detail prasklin, stéla *Strobach* nápisová deska, stav v roce 2020

Náhrobek: *Vališ*

Lokalizace – hřbitov, oddíl, číslo: Olšany III, 4, 333

Autor: O. Sandtner

Sloh / datace: neorenesance / 1887

Materiál: granodiorit, žula, železo

Rozměry: obelisk - výška 217 cm, šířka 58 cm, hloubka 55 cm, zakrytí hrobu 500 x 270 cm

Ilustrační foto

Popis díla: Dílo, čtyřstranný obelisk na krychlovém podstavci, je složeno ze dvou bloků kamene, samotného obelisku a kvádrů s profilací a stupňovitým zúžením, kterým navazuje na obelisk. V čelní ploše jsou přímo v leštěném povrchu nápisy zdobené rostlinným dekorem. V čelní ploše samotného obelisku je 274 písmen. Další nápisy jsou na podstavci a na bočních plochách. Po stranách obelisku jsou dvě železné lucerny s vysokými nožičkami, bohatě zdobené rostlinným dekorem. Obelisk s lucernami stojí v čele širokého hrobového místa, které je ohraničeno žulovým obrubníkem, v němž je osazeno nízké zábradlí z kovaného železa, s rostlinným ornamentem, v celkové délce přibližně 14,5 metru. Po stranách obelisku jsou ještě dva samostatně stojící ploché kvádry, každý o hmotnosti asi 180 kg, na každém je malými písmeny jen jedno jméno s daty. Tyto části pocházejí ze šedesátých let 20.století.

Dochovaný stav, popis poškození: Obelisk s podstavcem jsou zhotoveny z velmi odolného kamene a tyto části jsou dobře dochovány. Nápisy, tedy reliéfní prohlubně, které jej tvoří, byly v minulosti vyplněny světle červenou barvou a plátkovým zlatem, jak je patrné z dochovaných fragmentů. Kovové části jsou silně poškozeny korozí. Jedna z kovových lamp chybí, dochována je pouze noha. V dochované lampě jsou patrné fragmenty vitrážových výplní. Vlivem pohybu podloží, došlo k deformaci skladby obrubníku a tím i železného zábradlí. Celkově neutěšený vzhled památníku způsobují především sekundární ploché kvádry po stranách. Estetický účinek díla byl původně založen na souhře rostlinného ornamentu a skutečných rostlin, v symbolické zahrádce Ráje. Zatímco ploché kvádry z černého leštěného kamene působí dojmem zašlé industriální zanedbanosti.

Návrh zásahu: Přítomnost postranních plochých kvádrů brání v provedení opravy památníku, tyto části budou přemístěny tak, aby byl umožněn volný přístup k částem, kde budou prováděny opravy uměleckých částí díla. Navrhujeme vyčištění reliéfu písmen, v čelní části obelisku a nové vyzlacení nápisu. Dále bude provedena oprava ohraničení hrobového místa. Zábradlí bude transferováno ze stávajícího dožilého osazení. Žulové kvádry tvořící obrubník budou vyzvednuty, očištěny a znovu osazeny do nově zhotoveného betonového rámu, tvořícího základ obruby. Do té pak bude nově osazeno opravené zábradlí. Budou také zkompletovány obě železné lampy.

Předpokládané části opravy:

Restaurátorská oprava zábradlí a lamp.

Kamenická oprava rámu, včetně vybudování nového základu.

Restaurátorské vyčištění a retuše povrchu obelisku s podstavcem, obnova zlacení v čelní ploše obelisku.

Náhrobek Vališ, Olš. III, 4, 333- stav v roce 2020

Náhrobek Vališ, Olš. III, 4, 333- detaily nápisu, stav v roce 2020

Náhrobek: *Skramlík*

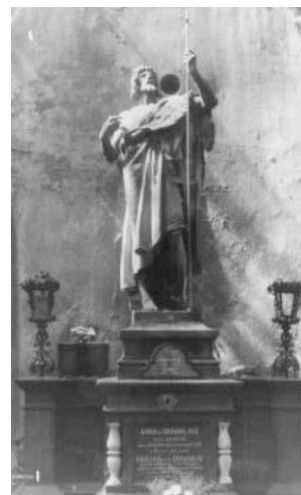
Lokalizace – hřbitov, oddíl, číslo: Olšany VII, 23, 54c

Autor: J.V. Myslbek (sokl O. Sandtner)

Sloh / datace: neorenesance / 1883, socha byla přenesena z *Malostranského hřbitova* na současné místo v roce 1901, ze stejné doby je podstavec a zakrytí hrobu.

Materiál: žula, mramor, litina, pískovec

Rozměry: výška 110 cm, šířka 215 cm, hloubka 76 cm

Ilustrační foto

Popis díla: Původně sochařský památník, ze kterého je dochován pouze podstavec. Ten je ze tří masivních bloků žuly a je vertikálně rozčleněn na sokl a nárožní pilastry. Součástí soklu jsou rotační kuželky z bílého mramoru. Nápisové desky jsou na soklu a po stranách mezi soklem a pilastry. Kompozici horizontálně propojují profilované pásy. Na podstavci byly, po stranách na pilastrech, byly umístěny dekorativní litinové lampy a na soklu uprostřed stála socha z pískovce. Jednalo se o známé zpodobení Sv. Jana Křtitele. Vousatý asketa oblečený v pasteveckém rouchu z velbloudí kůže, držel v levé ruce kovový prvek, berlu ve tvaru protáhlého rákosového kříže, ke kterému vzhlíží a pravou rukou na něj ukazuje. Na masivním profilovaném plintu sochy, byl v segmentové kartuši drobný reliéf s křesťanskými symboly. Dílo zadní stranou doléhá k zadní zdi jiné hrobky. Rám hrobu a jeho zakrytí je z masivních žulových desek.

Dochovaný stav, popis poškození: Chybí socha Jana Křtitele, včetně plintu. Od roku 1990 je socha majetkem Národní galerie a podle dostupných informací se nachází v depozitáři v Neratovicích. Kromě sochy chybí také jedna z železných luceren. Druhá, stojící vpravo je neúplně dochována, se zbytky vitrážových výplní, pokrytá zbytky černé barvy a postupující korozí. Ze střechy hrobky, která stojí za dílem, je přivedena okapní odtoková roura k patě díla. Povrch díla je proto trvale zvlhčen a porýtl silnými nánosy mechu. Ten bují především ve

Návrh zásahu: Stávající dochovaná část náhrobku byla koncipována jako podstavec sochařské figury. Navrhujeme zhotovení umělecké sochařské kopie z ušlechtilého pískovce, reprodukční kamenosochařskou metodou, podle originálu sochy. Součástí kopie bude i plintus, profilovaný blok pod sochou. Před instalací sochy zpět, bude nezbytné očistit podstavec a celou architektonickou část památníku a sesadit jeho části do původních poloh. Dále omítnout zadní stěnu, jako důstojné pozadí sochy a odvést srážkovou vodu z okapní roury dál od úpatí díla. Z běžného ohledání není zřejmé, zda je zakrytí hrobu, jeho obezdění a podloží ve stavu, který umožňuje instalaci sochy. Navrhujeme proto provedení průzkumu, zda je nutné stavební konstrukci opravovat. Navrhujeme také zhotovení kopií železných luceren. Nápis na podstavci, se jménem bývalého primátora Emiliána rytíře Skramlíka a jeho ženy navrhujeme vyzlatit plátkovým zlatem.

Náhrobek *Skramlík* Olš. VII, 23, 54c - historické fotografie sochy: autor Josef Ehm, archiv SPH

Náhrobek *Skramlík* Olš. VII, 23, 54c - stav v roce 2020